

FINANSINSPEKTIONEN

Kreditmarknadsbarometern

KVARTAL 3 - 2011

30 NOVEMBER 2011

Hög tillväxt i inlåningen

Tillväxttakten i inlåning från allmänheten för banker och kreditmarknadsbolag var 15 procent sedan utgången av tredje kvartalet 2010. Storbankerna har ökat sin inlåning i högre takt än tidigare. De mindre kreditmarknadsbolagen är den grupp som har högst tillväxt. Deras inlåning har mer än fyrfaldigats sedan 2002. Storbankernas ökning är främst inlåning från utländsk allmänhet och för de mindre kreditmarknadsbolagen, sparbankerna och bankaktiebolagen var den främsta ökningen inlåning från svenska hushåll.

Rörelseresultatet för storbankernas har minskat sedan andra kvartalet 2011, vilket främst förklaras av försämrat nettoresultat av finansiella transaktioner. Räntenettet för storbankerna har däremot ökat. Bostadsinstituten har ökat sitt rörelseresultat och det förklaras främst av ett högre räntenetto.

Utlåning till allmänheten har ökat för samtliga grupper i årstakt. De mindre kreditmarknadsbolagen är den grupp som har högst tillväxttakt i utlåning till allmänheten.

Linda Kollberg
Analytiker
08-787 83 41
linda.kollberg@fi.se

www.fi.se

Kreditmarknadsbarometern beskriver den övergripande utvecklingen på kreditmarknaden. Utvalda diagram visas efter textavsnittet. Dessutom finns en statistikbilaga till Kreditmarknadsbarometern att ladda ned från www.fi.se/kmb2011_3.

INNEHÅLL

Om kreditmarknadsbarometern	3
Intjäning	4
Utlåning och kreditkvalitet	4
Inlåning och kapital	5
Diagram	6
Intjäning	6
1. Rörelseresultat (storbanker)	6
2. Rörelseresultat (bankaktiebolag och sparbanker)	6
3. Rörelseresultat (övriga)	7
4. Intäkter (storbanker)	7
5. Avkastning på eget kapital	8
6. K/I-tal före kreditförluster	8
Utlåning och kreditkvalitet	9
7. Förändring i utlåning till allmänheten (banker)	9
8. Förändring i utlåning till allmänheten (övriga)	9
9. Sektorfördelad utlåning (storbanker)	10
10. Utlåning till allmänheten (storbanker)	10
11. Kreditförlustnivå (storbanker)	11
12. Osäkra lånefordringar/lån till allmänheten (banker)	11
13. Osäkra lånefordringar/lån till allmänheten (övriga)	12
14. Kreditförluster netto/lån till allmänheten (banker)	12
15. Kreditförluster netto/lån till allmänheten (övriga)	13
Inlåning och kapital	13
16. Förändring i inlåning från allmänheten (banker)	13
17. Kapital (bankaktiebolag)	14
18. Kapital (sparbanker)	14
19. Kapital (storbanker)	15
20. Kapital (bankaktiebolag)	15
Definitioner	16
Företagen	17
Företagskategorier	17

Om kreditmarknadsbarometern

Kreditmarknadsbarometern publiceras kvartalsvis och sammanfattar utvecklingen av den finansiella ställningen, kreditkvalitén och kapital situationen i banker, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag. Kreditmarknadsbarometern omfattar cirka 280 företag med finansiell verksamhet, uppdelade i ett antal kategorier.

Kreditmarknadsbarometern baseras på den rapportering som finansiella företag under tillsyn är skyldiga att lämna till Finansinspektionen.

Kreditmarknadsbarometern är uppdelad i tre delar:

1. Intjäning

– uppgifter om bland annat resultat, avkastning, intäktskällor och marginaler.

2. Kreditrisk

– uppgifter om bland annat utlåning, osäkra lånefordringar och kreditförluster.

3. Kapital och finansiering

– uppgifter om bland annat kapitaltäckningskvot, kapitalbas, kapitalkrav och finansiering.

Definitioner och en sammanställning av populationen per rapportdagen återfinns sist i rapporten. Alla nyckeltal är storleksviktade (dvs. kvoter är mätta som företagens sammanlagda värde i täljare och nämnare). När inget annat anges visar diagram utvecklingen i årstakt. Det innebär summan av de fyra senaste kvartalen för uppgifter från resultaträkningen eller det senaste årets förändring för uppgifter från balansräkningen. Denna tolv månadersperiod benämns **perioden** i rapporten.

Barometern beskriver utvecklingen både för de fyra stora bankkoncernerna (som kallas "storbanker" i rapporten) och för övriga finansiella företag.

Valet mellan att visa information för koncerner respektive för enskilda juridiska personer medför ofta en komplikation när den svenska finansiella sektorn ska beskrivas. De stora bankkoncernerna består vanligen av en moderbank, som är ett svenskt bankaktiebolag, samt av dotterbolag i form av ett bostadsinstitut, samt i varierande grad svenska kreditmarknadsbolag, svenska värdepappersbolag, utländska dotterbanker eller filialer i utlandet. Även andra mindre koncerner finns på den svenska marknaden.

I kreditmarknadsbarometern har detta hanterats på följande sätt. När "storbanker" redovisas, visas hela koncernen, inklusive såväl svenska som utländska dotterföretag och filialer. När "banker" redovisas avses alla bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och utländska filialer, dock utan de fyra storbankernas bankaktiebolag. Anledningen är att storbankerna annars skulle dominera gruppen. När "bostadsinstitut" redovisas ingår dock storbankernas bostadsinstitut, eftersom det är intressant att följa denna sektor som helhet, och att det finns så få bostadsinstitut utanför de fyra storbankerna. Gruppen kreditmarknadsbolag redovisas från och med andra kvartalet 2009 exklusive bolag som ingår i någon av storbankskoncernerna. Kreditmarknadsbolag som finansierar särskilda sektorer ingår inte heller i gruppen kreditmarknadsbolag. Bostadsinstituten, som formellt är kreditmarknadsbolag, har också exkluderats från denna grupp i framställningen.

Ett ytterligare problem med denna typ av framställning är att de grupper som redovisas förändras över tiden, exempelvis genom att nya företag kommer till eller försvinner, eller genom att företag ombildas från en företagskategori till en annan. Under senare år har exempelvis flera värdepappersbolag ombildats till banker och flera sparbanker ombildats till bankaktiebolag. En viktig förändring under inledningen av 2000-talet var den nya lagstiftningen för banker och kreditmarknadsbolag som började gälla vid halvårsskiftet 2004. Genom denna slapp ett antal kreditmarknadsbolag tillståndsplikt.

Rapportering av balans- och resultaträkning lämnas enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2008:14 och uppgifter om Kapitaltäckning och stora exponeringar sker enligt FFFS 2011:38. All inrapporterad information om enskilda företag omfattas av sekretess.

Intjäning

Storbankernas rörelseresultat för tredje kvartalet 2011 var 3,7 mdkr lägre än under andra kvartalet 2011 (diagram 1). Det var framför allt en av storbankerna som stod för det försämrade rörelseresultatet. Förklaringen var främst försämrat nettoresultat av finansiella transaktioner (diagram 4) och ökade personalkostnader. Totalt för storbankerna har räntenettet ökat med en miljard jämfört med andra kvartalet 2011. (diagram 4)

Bostadsinstituten har fortsatt att öka sitt rörelseresultat, från 3,2 mdkr andra kvartalet 2011 till 3,9 mdkr tredje kvartalet 2011 (diagram 3). Förklaringen var främst ett högre räntenetto. Bankaktiebolagen och de mindre kreditmarknadsbolagen har ökat sitt rörelseresultat medan sparbankerna och värdepappersbolagen minskat rörelseresultatet (diagram 2–3).

Samtliga företagsgrupper visade en positiv avkastning på eget kapital i årstakt. Årstakten har minskat för samtliga grupper jämfört med andra kvartalet 2011 (diagram 5).

Storbankerna, de mindre kreditmarknadsbolagen och värdepappersbolagen har ökat sina K/I-tal före kreditförkluster för tredje kvartalet jämfört mot andra kvartalet. Bankerna däremot har minskat K/I-talet (diagram 6).

Utlåning och kreditkvalitet

Utlåning till allmänheten, i Sverige och utlandet, har ökat för samtliga grupper i årstakt. Storbankernas tillväxttakt var 6,7 procent sedan utgången av tredje kvartalet 2010 (ojusterat för valutaeffekter) och var vid utgången av tredje kvartalet 2011 7 014 mdkr. De senaste två åren har tillväxttakten, för storbankerna, varit lägre och under flera perioder negativ (diagram 7). Senast de haft en utlåning till allmänheten över 7 000 mdkr var vid utgången av andra kvartalet 2009. Det är främst utlåning till övriga utlandet, dvs exklusive Baltikum, som har ökat sedan tredje kvartalet 2011. Utlåningen till allmänheten i Sverige och Baltikum (ojusterat för valutaeffekter) är under samma period i stort sett oförändrad (diagram 10).

De mindre kreditmarknadsbolagen har ökat sin utlåning till allmänheten med 18 procent, till 99,5 mdkr, sedan utgången av tredje kvartalet 2010. Även bostadsinstituten och utländska filialer har ökat sin utlåning till allmänheten i årstakt med 5,6 respektive 1 procent och i dessa två grupper uppgår utlåningen till 2 276 mdkr respektive 356 mdkr vid utgången av tredje kvartalet. Bostadsinstitutens tillväxttakt har ökat från att ha varit sjunkande sedan utgången av andra kvartalet 2009. Sammantaget var ökningen av utlåning till allmänheten för sparbanker och bankaktiebolag drygt 11 procent¹ (diagram 7–8).

1 På grund av att Sparbanken Alingsås blivit bankaktiebolag och Sparbanken Finn gått ihop med Sparbanken Gripen och blivit bankaktiebolaget Sparbanken Öresund minskar sparbankernas utlåning till förmån för bankaktiebolagen.

Andelen osäkra lånefordringar, som andel av utlåning till allmänheten, låg kvar på ungefär samma nivåer som det andra kvartalet 2011. Detta gäller för alla företagsgrupper förutom de mindre kreditmarknadsbolagen, där andelen har ökat även detta kvartal. I denna grupp låg också andelen osäkra lånefordringar på en betydligt högre nivå än övriga grupper (diagram 12 och 13).

Sparbankernas kreditförluster som andel av utlåning till allmänheten har ökat marginellt och resterande grupper var oförändrade eller har minskat rullande fyra kvartal (diagram 14). Storbankerna har återvinningar i Baltikum för tredje kvartalet. Storbankernas kreditförluster i Sverige har ökat jämfört med tredje kvartalet 2010 och i övriga utlandet minskat (diagram 11).

Inlåning och kapital

Tillväxttakten i inlåning från allmänheten för banker och kreditmarknadsbolag var 15 procent, 561 mdkr, sedan utgången av tredje kvartalet 2010. Totalt för dessa grupper är det den högsta tillväxttakten sedan 2006. Storbankerna ökade med 505 mdkr, 15 procent, de mindre kreditmarknadsbolagen med 9 mdkr, 23 procent, och sammantaget för bankaktiebolagen och sparbankerna var ökningen 47 mdkr, 12 procent, i årstakt. De mindre kreditmarknadsbolagens inlåning var på sin högsta nivå, sett från 2002, och har mer än fyrfaldigats sedan utgången av första kvartalet 2002. Tillväxttakten för de mindre kreditmarknadsbolagen var hög, men den har varit betydligt högre tidigare. Storbankerna ökade sin inlåning från allmänheten i högre takt än tidigare (diagram 16). För storbankerna bestod främst ökningen i inlåning från utländsk allmänhet och för övriga grupper inlåning från svenska hushåll.

Kapitaltäckningsgraden har minskat för samtliga grupper. De mindre kreditmarknadsbolagen är den grupp som minskat sin kapitaltäckningsgrad mest, från 14,3, andra kvartalet, till 13,7, tredje kvartalet. Kapitalbasen har minskat något och kapitalkravet har ökat (diagram 17, 18 och 20).

Storbankernas kapitaltäckningsgrad har minskat varje kvartal sedan tredje kvartalet 2009. Under samma period har kapitalbasen minskat med 42 mdkr och kapitalkravet har ökat med 10 mdkr (diagram 20).

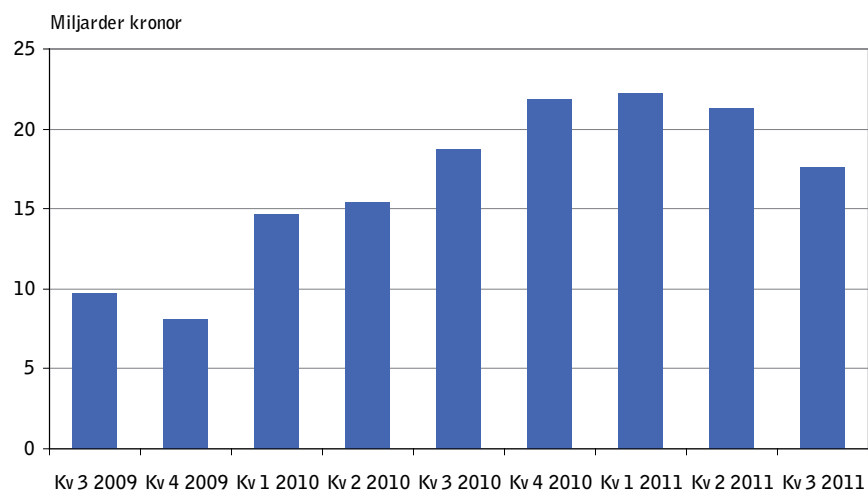
Sammantaget är förändringen för sparbanker och bankaktiebolag (exklusive storbankerna) drygt 11 procent.

Diagram

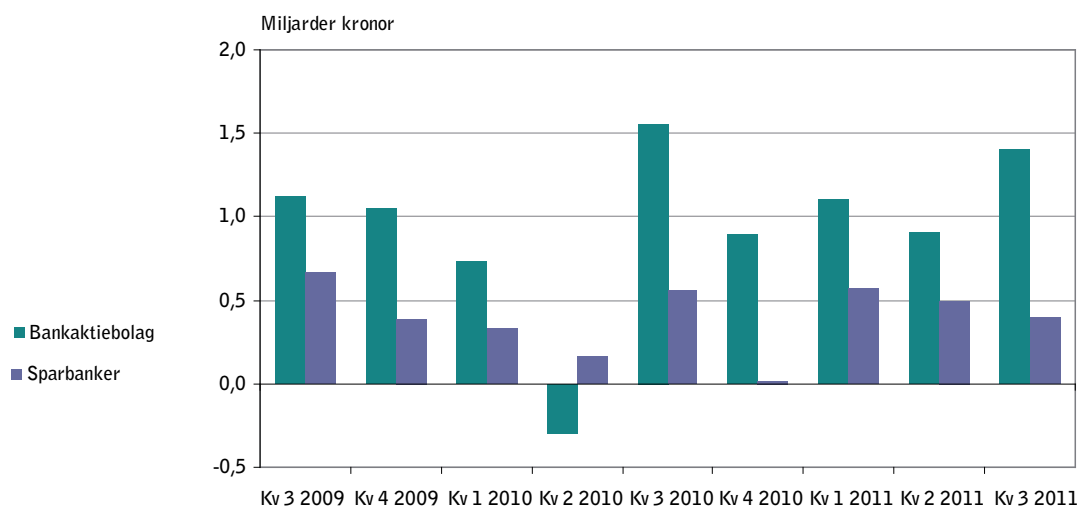
Sedan tredje kvartalet 2010 har SBAB blivit bank och ingår därför nu i gruppen bankaktiebolag i stället för bostadsinstitut. Det påverkar den samlade resultat- och balansräkningen för grupperna bankaktiebolag och bostadsinstitut. Sedan tredje kvartalet 2010 har dessutom Sparbanken Alingsås blivit bankaktiebolag och Sparbanken Finn gått ihop med Sparbanken Gripen AB och bildat Sparbanken Öresund som är ett bankaktiebolag. Det påverkar bland annat samlade resultat- och balansräkningen, in- och utlåning samt kapitaltäckningsgraden för grupperna bankaktiebolag och sparbanker.

Intjäning

1. RÖRELSERESULTAT (storbanker)

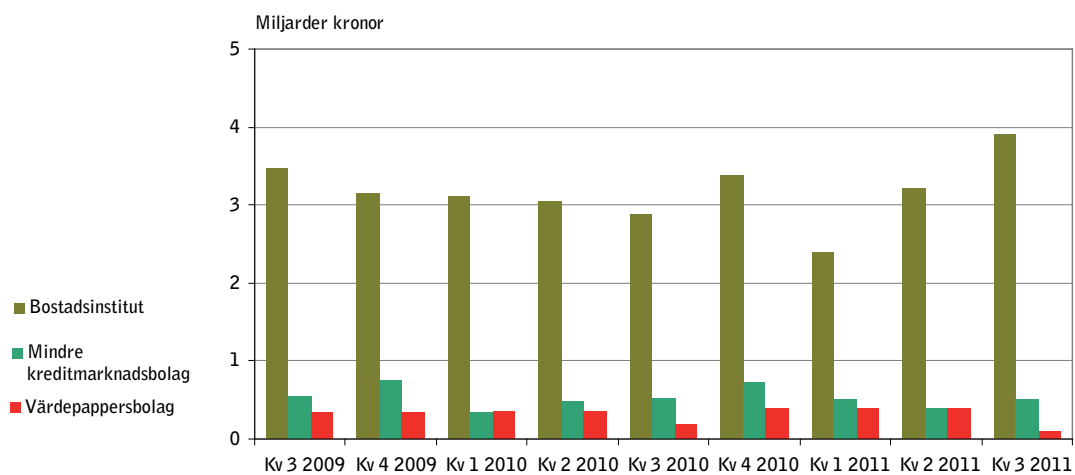

2. RÖRELSERESULTAT (bankaktiebolag och sparbanker)

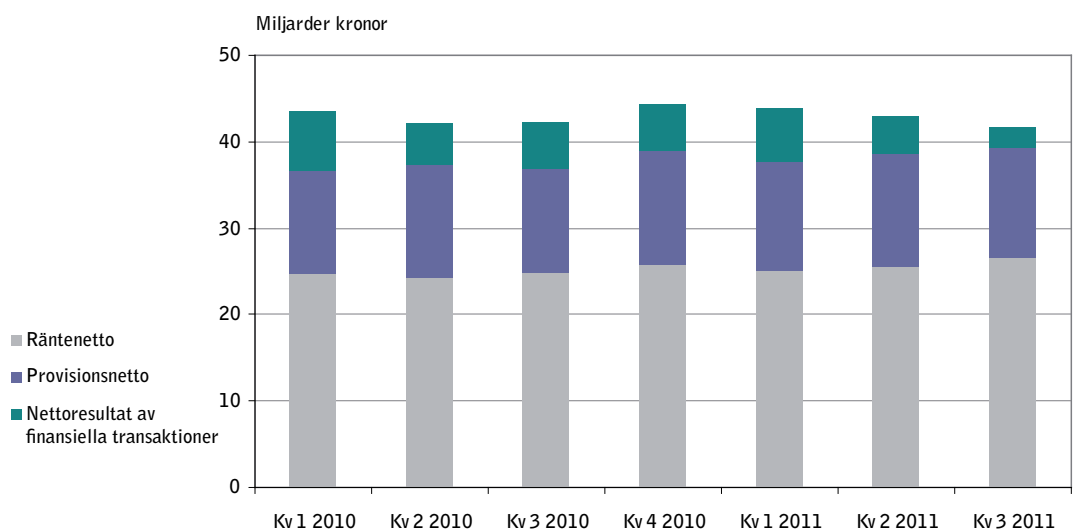
Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

3. RÖRELSERESULTAT (övriga)

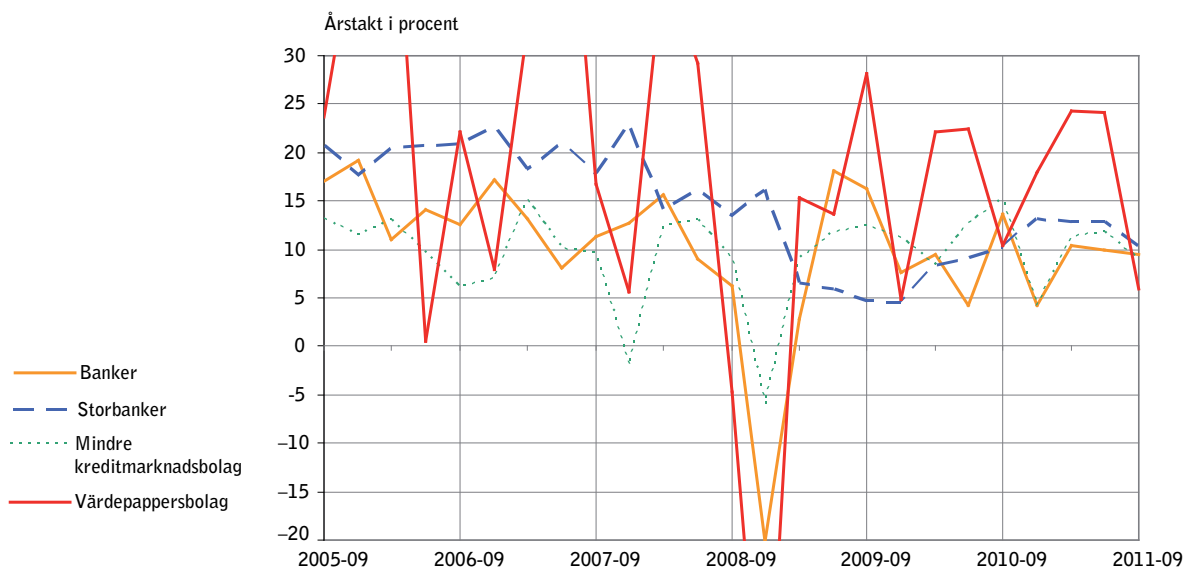
Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

4. INTÄKTER (storbanker)

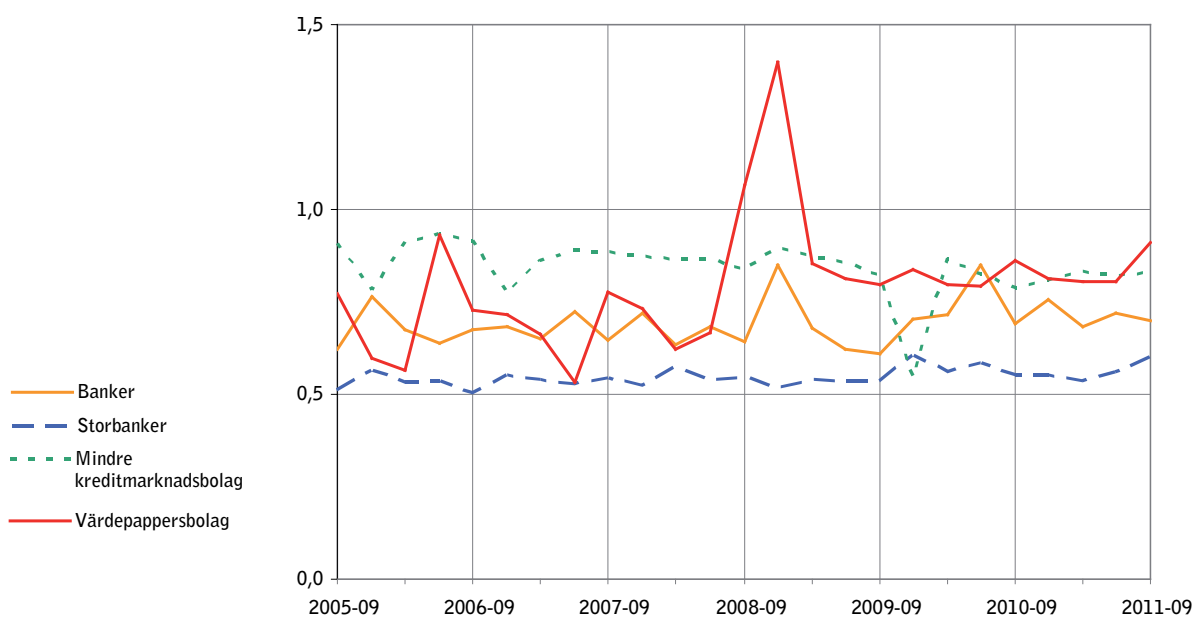
Anmärkning: Övriga intäkter redovisas inte i diagrammet.

5. AVKASTNING PÅ EGET KAPITAL

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

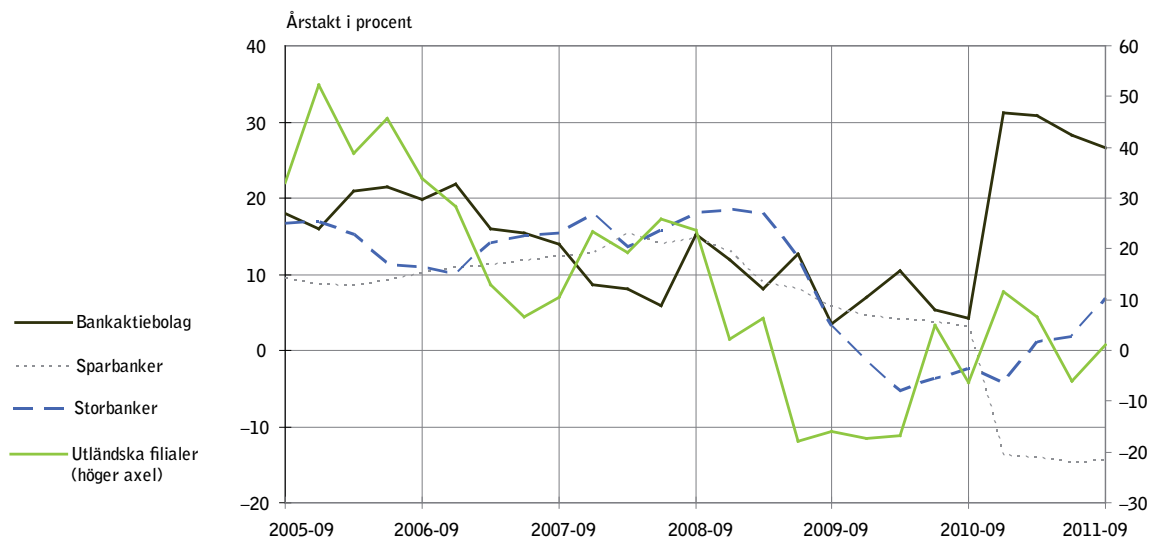
6. K/I-TAL FÖRE KREDITFÖRLUSTER

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

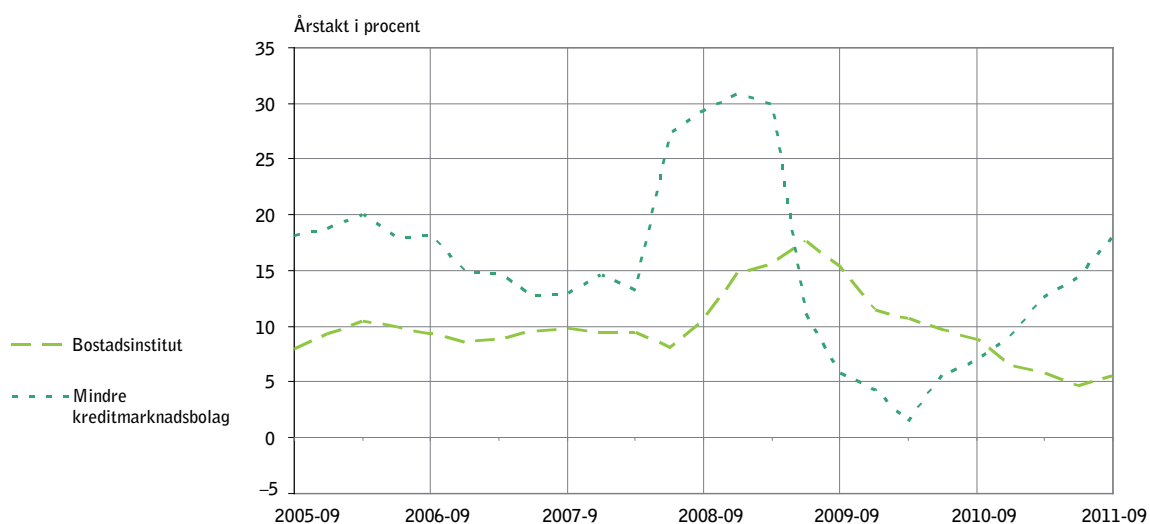
Utlåning och kreditkvalitet

7. FÖRÄNDRING I UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN

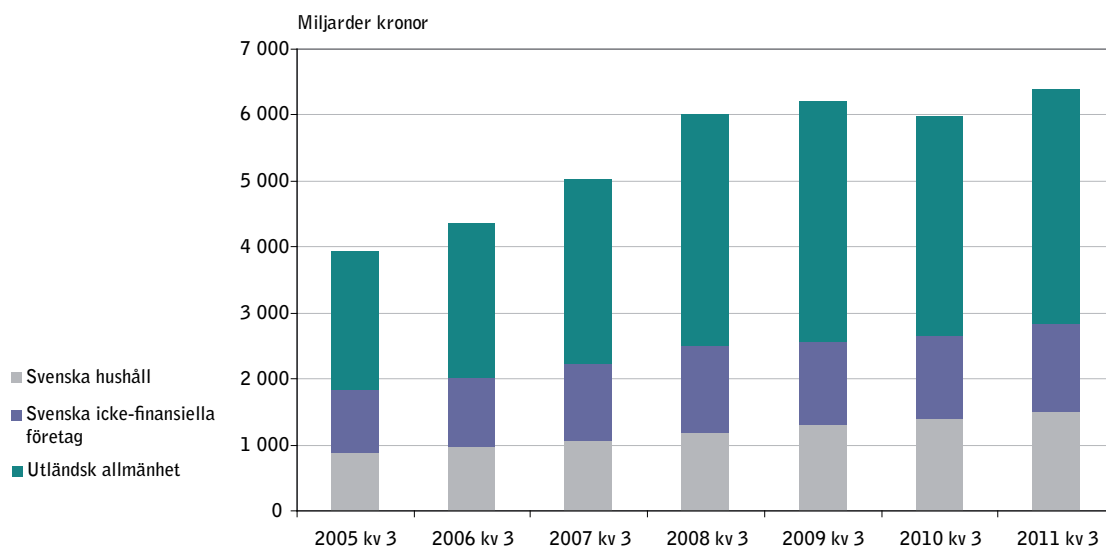
Anmärkning: Förändringen för sparbanker och bankaktiebolag i kvartal 4 2010 förklaras i ingress vid diagramavsnittets inledning.

8. FÖRÄNDRING I UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN

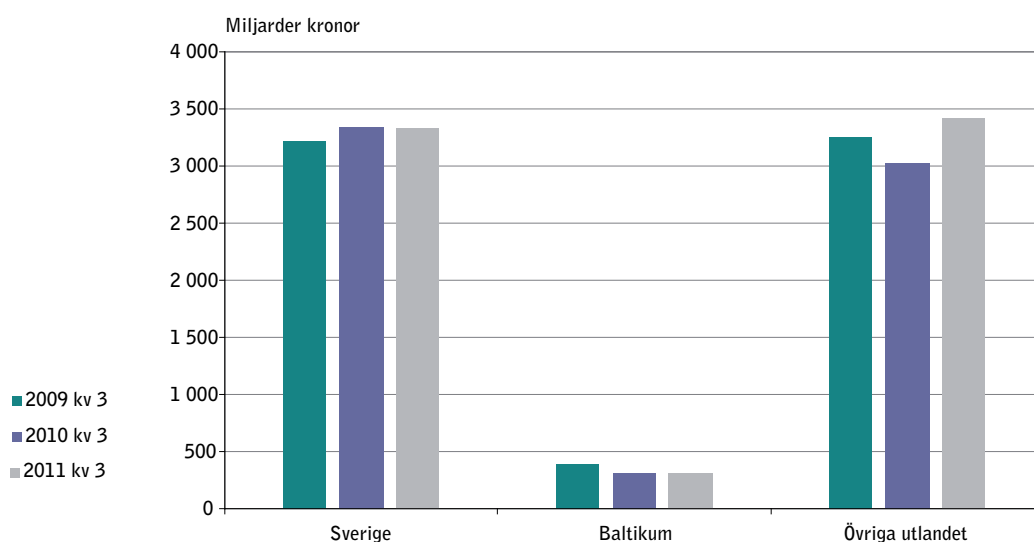
Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning. För kreditmarknadsbolagen inkluderas leasingobjekt i utlåningen. Uppgifterna för bostadsinstitutet stämmer inte överens med Statistiska Centralbyråns utlåning för bostadsändamål.

9. SEKTORFÖRDELAD UTLÅNING (storbanker)

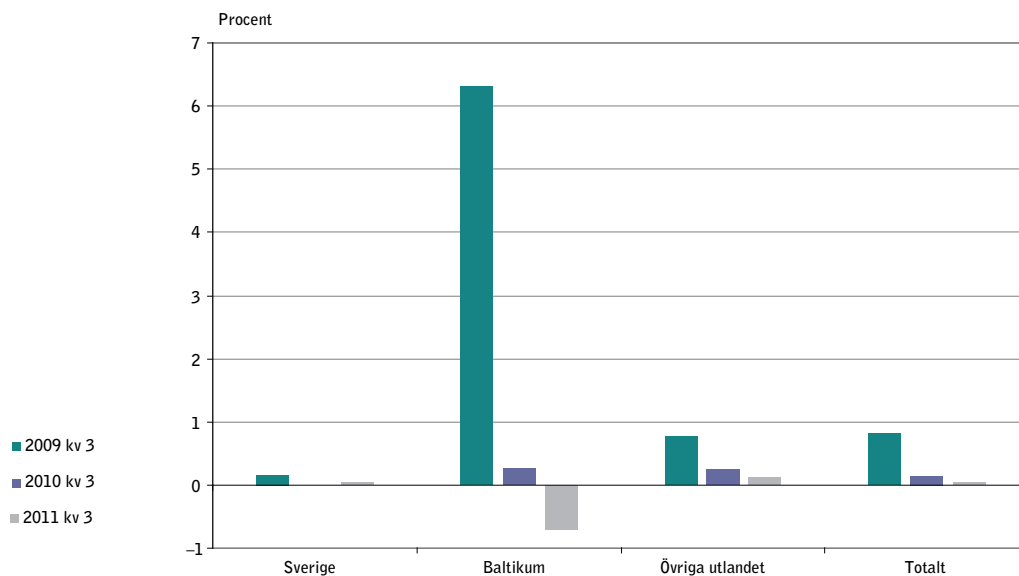
Anmärkning: Summan av de tre kategorierna i diagram 9 överensstämmer inte med den totala utlåningen till allmänheten i diagram 10. Det beror på att utlåning till allmänheten består av fler än de tre kategorierna (huvudsakligen utlåning till offentlig sektor) i diagram 9

10. UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN (storbanker)

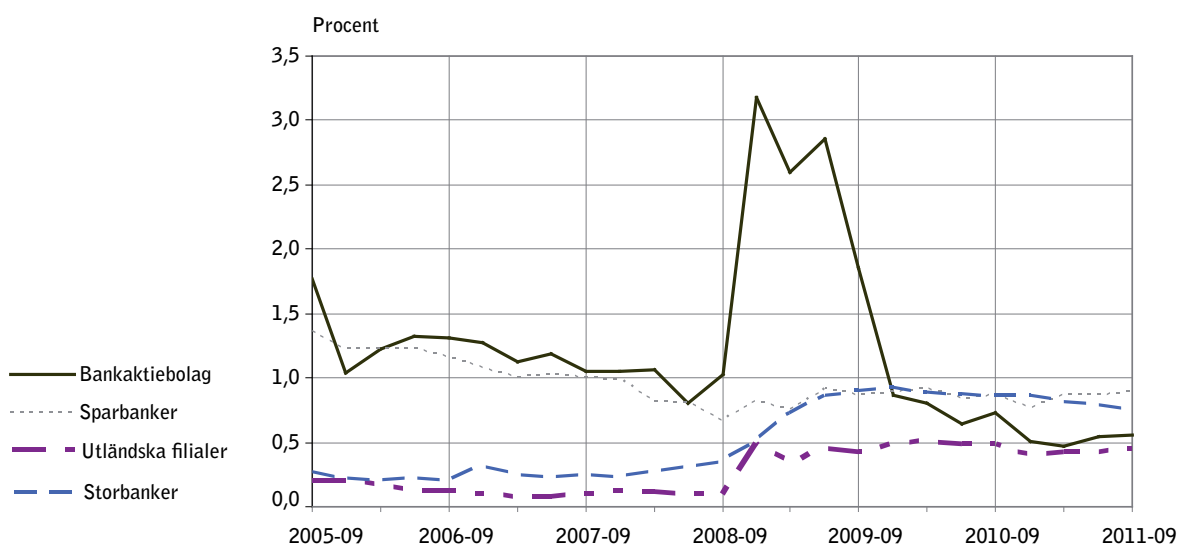
Anmärkning: Källan till diagram 10 är främst storbankernas finansiella rapporter. Bara tre av de svenska storbankerna har utlåning i Baltikum

11. KREDITFÖRLUSTNIVÅ (storbanker)

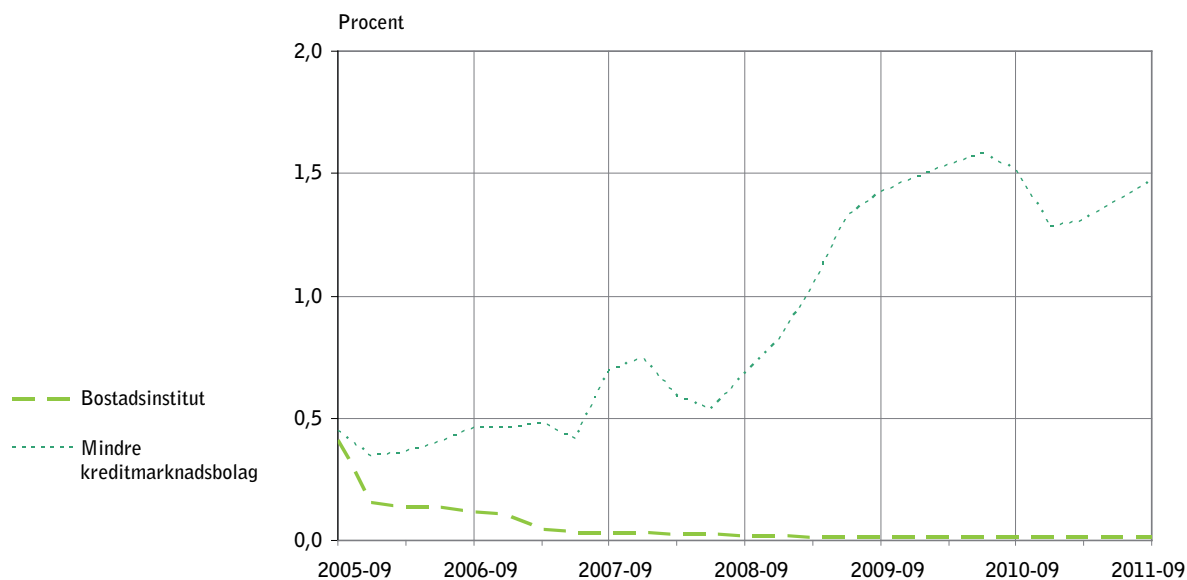
Anmärkning: Källan till diagram 11 är främst storbankernas finansiella rapporter. Posten "Övriga utlandet" innehåller huvudsakligen utlåning i övriga Norden, Tyskland, Storbritannien och Östeuropa exklusive Baltikum.

12. OSÄKRA LÅNEFORDRINGAR/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

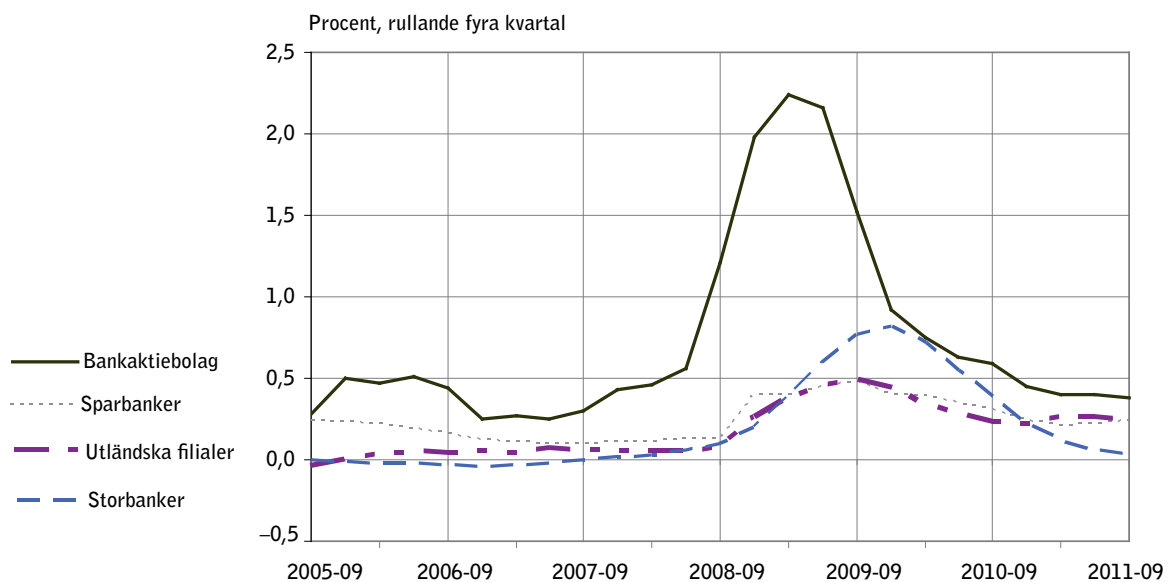
Anmärkning: Specifika lånefordringar som företagen bedömer som osäkra, alltså lånefordringar där det skett en individuell nedskrivningsprövning och där det finns objektiva omständigheter som lett till att tillgången har skrivits ned. Beloppet för denna fordran redovisas exklusive den specifika reservering som bedömts vara nödvändig. Beloppet visas i relation till utlåningen. Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

13. OSÄKRA LÅNEFORDRINGAR/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning. För kreditmarknadsbolagen visas de osäkra lånefordringarna i relation till utlåningen som för gruppen inkluderar leasingobjekt.

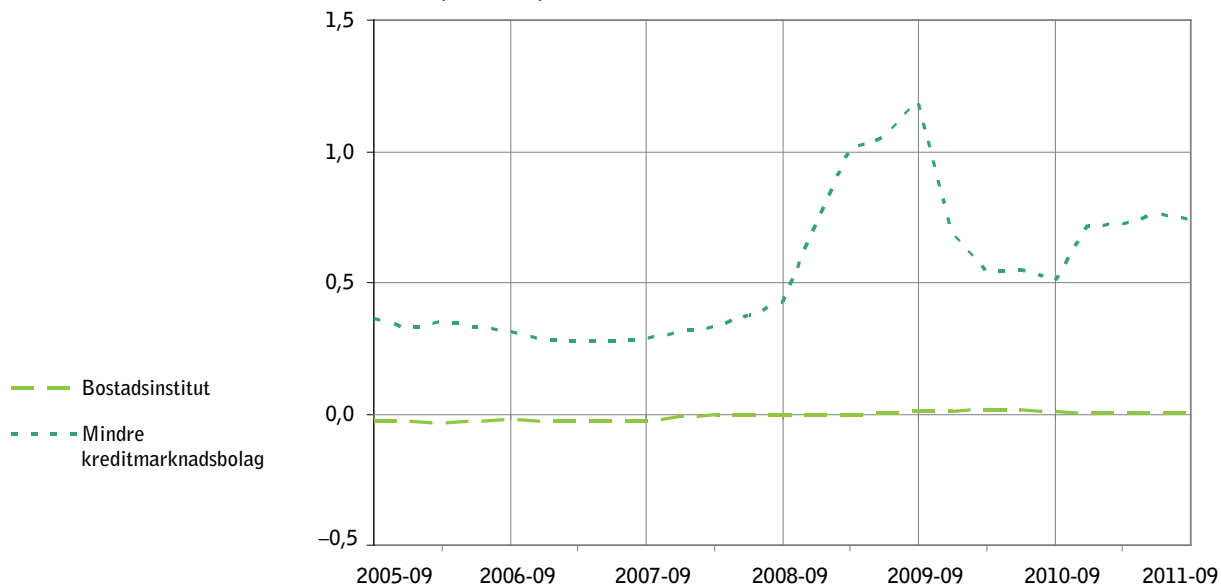
14. KREDITFÖRLUSTER NETTO/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

15. KREDITFÖRLUSTER NETTO/LÅN TILL ALLMÄNHETEN

Procent, rullande fyra kvartal

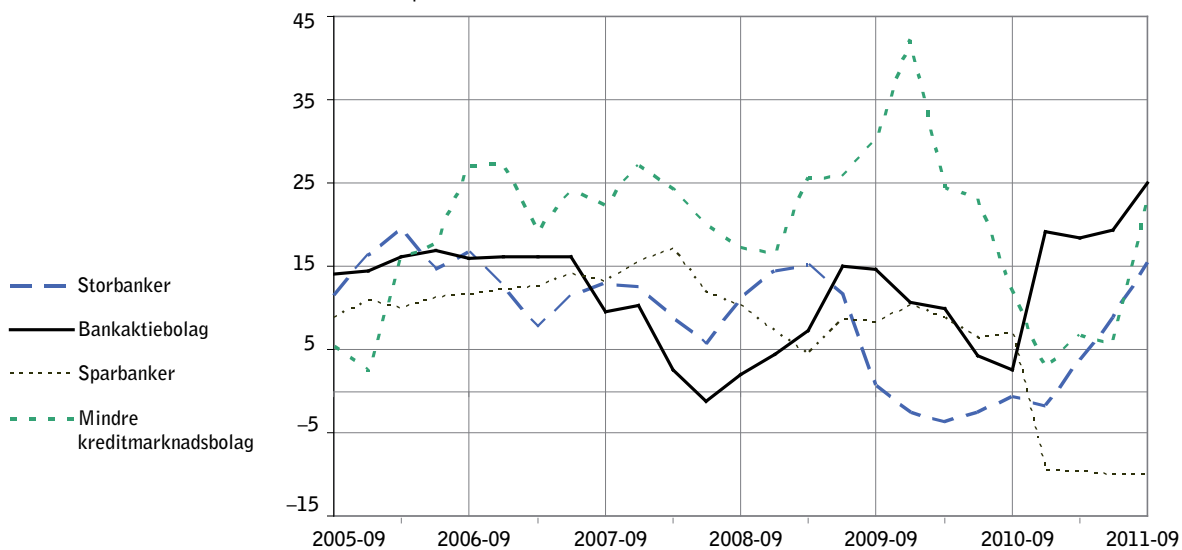

Anmärkning: Se ingress vid diagramavsnittets inledning.

Inlåning och kapital

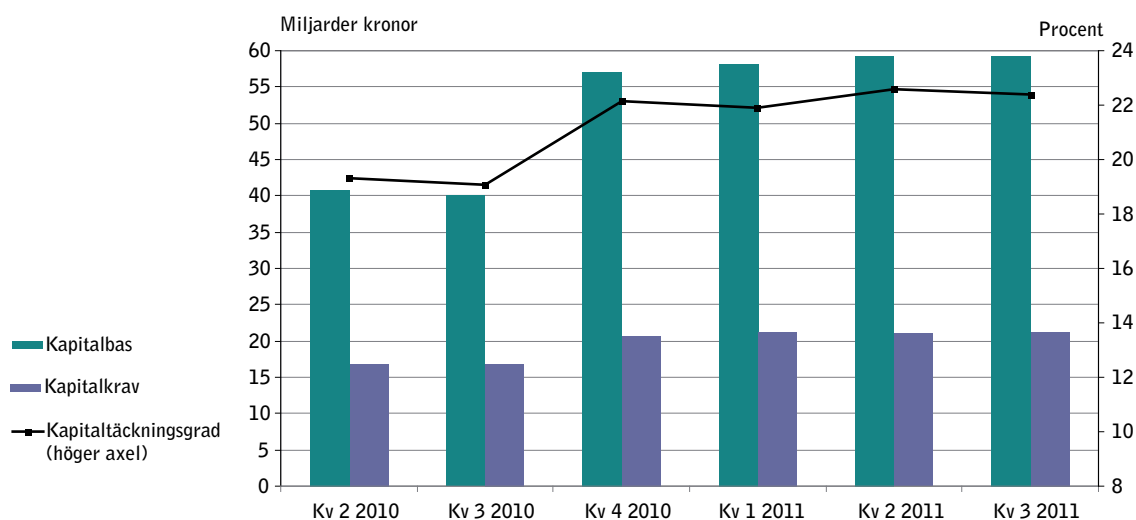
16. FÖRÄNDRING I INLÅNING FRÅN ALLMÄNHETEN

Årstakt i procent

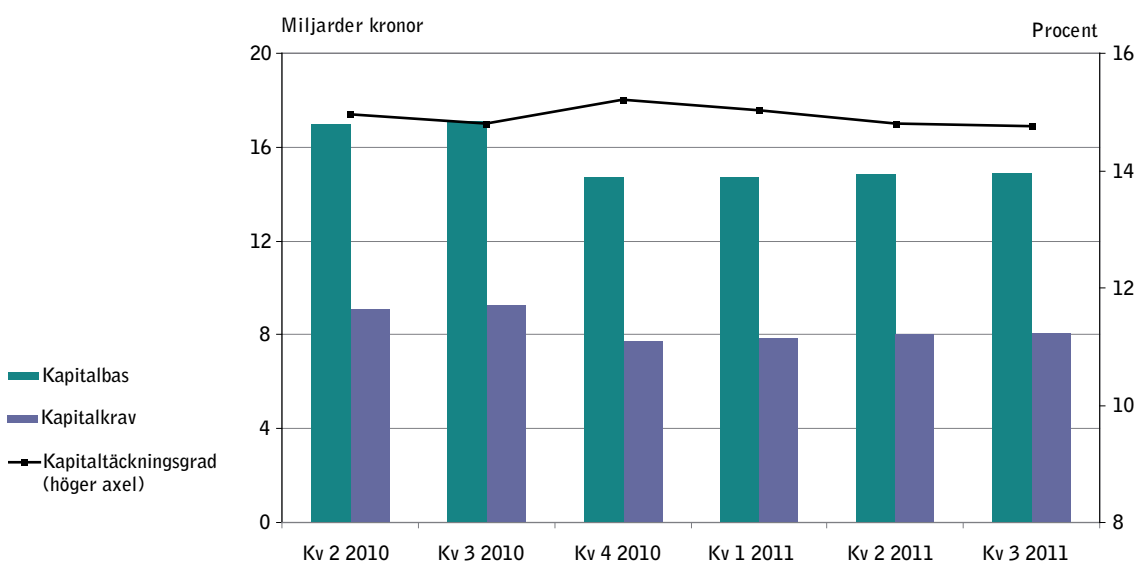
Anmärkning: En del av förklaring till förändringen i kvartal 4 2010 för sparbankerna och bankaktiebolagen finns i ingress vid diagramavsnittets inledning.

17. KAPITAL (bankaktiebolag)

Anmärkning: En del av förklaringen till förändringen i kvartal 4 2010 finns i ingress vid diagramavsnittets inledning.

18. KAPITAL (sparbanker)

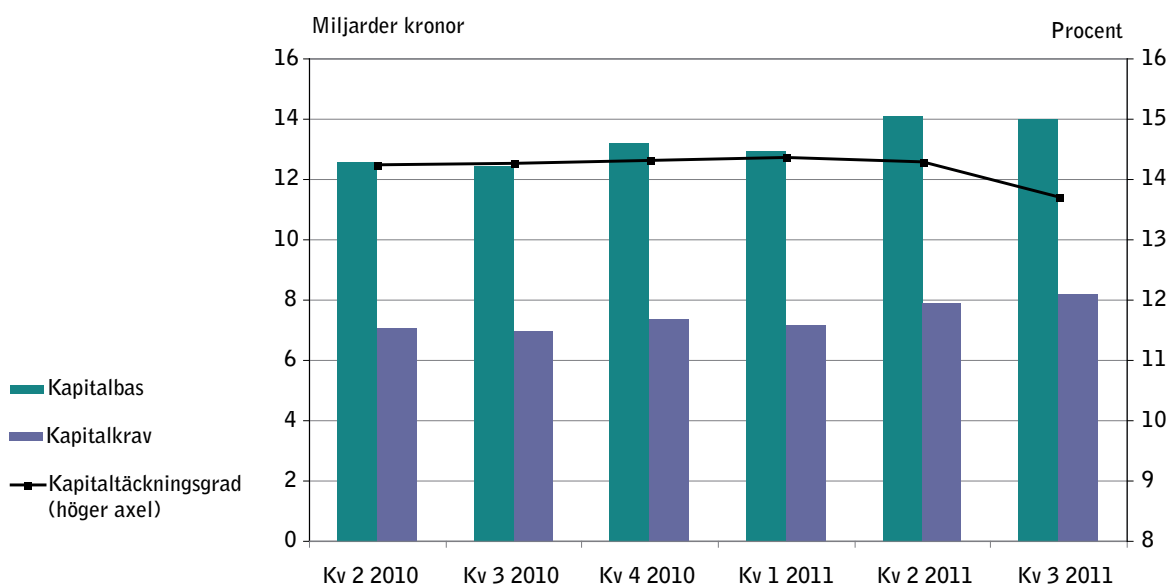

Anmärkning: En del av förklaringen till förändringen i kvartal 4 2010 finns i ingress vid diagramavsnittets inledning.

19. KAPITAL (storbanker)

20. KAPITAL (mindre kreditmarknadsbolag)

Definitioner

I rapporten gäller följande definitioner för de nyckeltal, värden och vissa begrepp som presenteras i olika diagram och tabeller.

K/I-tal före kreditförluster: Summa kostnader före kreditförluster dividerat med summa intäkter.

Kapitalbas: Summa primärt och supplementärt kapital efter vissa avräkningar samt totalt utvidgad kapitalbas. I primärt kapital ingår främst eget kapital men också till exempel periodens resultat och kapitaltillskott under vissa förutsättningar. Supplementärt kapital består huvudsakligen av förlagslån. Det primära kapitalet ska utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Kapitalbehov övriga risker: För andra risker än de som finns med under kapitalkravet och som bolagen har identifierat i sin egen verksamhet ska bolagen beräkna ett kapitalbehov. Storbankerna rapporterar inte detta kapitalbehov till Finansinspektionen. Företagets kapitalbas ska minst motsvara summan av det totala kapitalkravet och kapitalbehov för övriga risker (det samlade kapitalbehovet).

Kapitaltäckningskvot: Kapitalbasen dividerat med totalt kapitalkrav. Till och med 2006 rapporterades kapitaltäckningsgrad. En kapitaltäckningskvot på 1 motsvarar en kapitaltäckningsgrad på 8 procent.

Kreditförluster, netto: Periodens totala kostnader för kreditförluster. Hela eller den del av lånefordran som företaget bedömer att det inte kan driva in från låntagaren eller få in genom att realisera säkerheten.

Kreditinstitut: Samlingsbeteckning för banker och kreditmarknadsföretag.

Nettoresultat: Verksamhetens resultat efter skatt.

Nettoresultat av finansiella transaktioner: Här redovisas;

1. nettovinster eller nettoförluster av handel med dels finansiella instrument som innehas för handel (inklusive derivat) eller som utgör finansiella tillgångar som kan säljas, dels ädla metaller,

2. andra redovisade värdeförändringar på sådana finansiella instrument som avses i 1 och ädla metaller, och

3. nettovinster eller nettoförluster av valutatransaktioner samt andra redovisade värdeförändringar av tillgångar och skulder i utländsk valuta i den mån de kan hänföras till valutakursförändringar.

Osäkra lånefordringar: En lånefordring där det skett en individuell nedskrivningsprövning och där det finns objektiva omständigheter som lett till att tillgången har skrivits ned. Beloppet för denna fordran redovisas exklusive den specifika reservering som bedömts vara nödvändig.

Primärkapital: Se Kapitalbas.

Provisionsnetto: Intäkter för lämnade tjänster minus kostnader för mottagna tjänster, i den mån de inte är att betrakta som ränta.

Räntabilitet eller avkastning på eget kapital: Rörelseresultatet i förhållande till periodens genomsnittliga beskattade egna kapital.

Räntenetto: Ränteintäkter minus räntekostnader, för vissa grupper inkluderar också leasingintäkter minus avskrivningar på leasingobjekt.

Räntenettomarginal: Räntenetto dividerat med räntebärande tillgångar. I räntebärande tillgångar ingår: utlåning kreditinstitut, utlåning allmänheten, kassa, belåningsbara statsskuldförbindelser och obligationer och andra räntebärande värdepapper. Dessa tillgångar beräknas som genomsnitt per

rullande tolv månadersperiod. Räntenettet beräknas också per rullande fyra kvartalsperiod.

Räntepunkter: Eller baspunkter. En räntepunkt motsvarar en hundra del procentenhet. Till exempel, en sänkning av reporäntan med 0,25 procentenheter är en sänkning med 25 räntepunkter.

Rörelseresultat: Verksamhetens resultat före extraordinära intäkter, kostnader, bokslutsdispositioner, skatt och efter kreditförluster.

Totalt kapitalkrav: Det minimikrav på kapital som företagen ska hålla för kredit-, marknads- och operativa risker beräknat enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar samt Finansinspektionen föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:38) om kapitaltäckning och stora exponeringar. För storbankerna ingår kapitaltillägg enligt övergångsreglerna som innebär en gradvis anpassning av kapitalkravet mellan Basel 1 och Basel 2-reglerna.

Utlåning till allmänheten: Allt som inte definieras som utlåning till kreditinstitut är mot allmänheten. Med kreditinstitut avses följande av SCB:s sektorkoder: 211, 212, 213, 214, 215, 217, 221 och 223. För vissa grupper inkluderas leasingobjekt i utlåningen.

Företagen

Definitioner av i rapporten förekommande grupper och företagskategorier.

Företagen i respektive bolagsgrupp finns i statistikbilagan som publiceras tillsammans med denna kreditmarknadsbarometer.

Banker: Bankaktiebolag, medlemsbanker, sparbanker och utländska bankers filialer

Bankaktiebolag: Bankaktiebolag exkl. Swedbank AB, Nordea Bank AB (publ), Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) och Svenska Handelsbanken AB (publ)

Bostadsinstitut: Bostadsfinansierande företag

Mindre kreditmarknadsbolag: Kreditmarknadsföretag exkl. företag som ingår i någon av storbankskoncernerna samt företag som finansierar särskilda sektorer.

Sparbanker: Sparbanker

Storbanker: Större bankkoncerner

Utländska filialer: Utländska bankers filialer

VP-(värdepappers) bolag: Värdepappersbolag, exklusive kraft- och råvarubolag

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon 08-787 80 00
Fax 08-24 13 35
finansinspektionen@fi.se

www.fi.se